

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΛΙΤΣΙΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΡΗΓΗΤΗΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Α' ΤΟΜΟΥ

Ιανουάριος 1963 — Δεκέμβριος 1964

Τεύχη 1 — 10

Έπιστημονικόν δργανον τοῦ Συλλόγου Παιδαγωγών - Ψυχολόγων
Πτυχιούχων Πανεπιστημίων Ἐξωτερικού

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Γ.Δ.ης Κ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΚΥΡΙΑ ΑΡΘΡΑ

	Σελ.	Τεῦχος
Τῆς Συντάξεως : 'Η ἔκδοσις	1	1
» » : Προβλήματα σχετιζόμενα μὲ τὴν σύνταξιν ἀναλυτικοῦ προγράμματος	1	3
» » : 'Ὑπόμνημα πρὸς ἐξοχ. 'Ὑπουργὸν' Εθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων	1	4
» » : Πρὸς τὸν δεύτερον τόμον μας	1	6

ΜΕΛΕΤΕΣ

I. ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΚΡΙΤΙΚΗ

K. Ἀνανιάδη : 'Η ἀγροτικὴ ἐκπαίδευση στὰ πλαίσια τῆς γενικῆς Παιδείας	15	6
K. Ἀνανιάδη - Γ. Μαραγκούδακη : 'Αγροτικὴ καὶ 'Αγροτεχνικὴ ἐκπαίδευση στὴν 'Ελλάδα	59	7
Φιλίπ Βεργόν : Σύγχρονοι ἀπόψεις περὶ νοημοσύνης καὶ μετρήσεως αὐτῆς (μεταφρ. Τ. Πασσάκου-Κυριαζοπούλου)	19	2
» » : »	15	3
'Αρ. Βουγιούκα : Τὰ φαινόμενα τῆς προσαρμογῆς στὴ λειτουργία τῆς ἀντιλήψεως	3	4
» » : 'Η διαδικασία τῆς μαθήσεως	51	7
Θεοφράστου Γέρον : «Ἐκπαιδευτικὴ Μεταρρύθμιση» (κριτική)	8	5
Γ. Γεωργιάδη : Τὸ 'Αμερικανικὸν σύστημα ἐκπαιδεύσεως	92	8
Π. Ε. Δέρα : 'Ὑπαρξισμὸς - 'Αγωγὴ, Ψυχολογία καὶ Ψυχιατρικὴ	161	9
"Ἐρνστ Κασίρερ : Τί εἶναι ἀνθρωπος. Μετάφ. - Σχόλια Θ. Ιέρου	9	1
» » : » » » » »	14	2
» » : » » » » »	13	3
Βασιλ. Α. Κονιδιτσιώτου : Διαλεκτικὴ 'Αγωγὴ	3	1
» » : » » »	11	2
Βασ. Ι. Δαζανᾶ : Abbé de l' Eppée, ὁ θεμελιωτὴς τῆς ἀγωγῆς τῶν κωφαλάλων	215	10
Γεωργίου Μαραγκούδακη : Ψυχολογία Μαθήσεως καὶ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα	140	9
» » : Στοιχεῖα Νευροφυσιολογικῆς Ψυχολογίας .	14	1
'Αντ. Μπενέκου : Εἰσαγωγὴ στὴν Ψυχολογία τοῦ Bruner . .	22	2
» » : » » »	19	3
» » : Προβλήματα καὶ πειραματισμοὶ γύρω ἀπὸ τὴν διδασκαλία τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν	107	8

Σελ. Τεῦχος

I. Σ. Μπρούνερ : «Η ξννοια τῆς δομῆς στὴ σύγχρονη Παιδα- δαγωγική» κατὰ μετάφραση Γ. Μαραγκουδάκη καὶ Ἀντωνίου Μπενέκου	11	5
K. Πασσάκου : Σύγχρονος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ μέθοδοι εἰς Ψυχολογίαν καὶ Παιδαγωγικὴν	21	1
» » : » »	32	2
Γ. K. Παπαγεωργίου : Δυσκολίες στὴν ἀνάγνωση καὶ γραφὴ	199	10
Τριαντ. Τριανταφύλλου : Αἱ ἀνθρώπιναι σχέσεις εἰς τὴν Ἀγωγὴν	2	6
K. Χάρη : 'Η ἐπιστημονικότητα τοῦ διδασκάλου καὶ ἡ στάθμη τῶν σπουδῶν του	78	7
Δ. Χουσιάδα : Παρατηρήσεις για τὴν ἐπαγωγικὴν καὶ παραγω- γικὴν σκέψη	4	2

II. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ - ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΨΥΧΙΚΗ - ΥΓΙΕΙΝΗ

Διδακτικοὶ πειραματισμοὶ

A. Βουγιούκα : "Ἐνα εὐκαίριακὸ θρησκευτικὸ μάθημα	181	9
» » : 'Η προσφορὴ τοῦ Ζαχ. Παπαντωνίου στὰ παι- δικὰ γράμματα	36	2
Θεοφράστου Γέρον : 'Η Ὁρθογραφία τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1 διδακτι- κὸν πρόβλημα τοῦ σχολείου	47	3
» » : » » » »	35	4
» » : » » » »	32	5
A. Κακαβούλη : Παιδικὰ ἐλαττώματα καὶ ἡ ἀντιμετώπισίς των εἰς τὸ σχολεῖον	39	4
Εύθ. Κασιώλα : Πορίσματα τέστ 'Αναγνώσεως	30	1
» » : » » »	44	2
» » : » » »	18	4
» » : » » » καὶ Ἀριθμητικῆς	15	5
» » : Τὸ πρόβλημα τῶν καθυστερημένων μαθητῶν στὸ σχολεῖο	186	9
» » : » » » »	230	10
Άντ. Κρέτση : 'Η μαθητοποίηση τοῦ μαθητοῦ	26	1
» » : » »	32	2
Γ. Κυριαζοπούλου : 'Η Σύνταξις τοῦ συγχρόνου 'Αναλυτικοῦ προγράμματος	34	1
» » : » » » »	48	2
N. Δυμπέρη : Πρότυπα Δημοτικὰ Σχολεῖα	132	8
Γ. Μαραγκουδάκη : Σχέδιον 'Αναλ. Προγραμ. τῆς Α' τάξεως τοῦ Δημ. Σχολείου	1	3

	Σελ.	Τεύχος
Τι.		
Αντ. Μπενέκου : Συμβολή είς τὸ πρόγραμμα συγχεντρώσεως τῆς διδακτέας ὥλης	24	4
» » : » » » : . . .	27	6
Γ. Ζεκάλου : Τὸ πρόβλημα τῆς ἀναπτύξεως τῆς κοινωνικότητος εἰς τὸ παιδί	26	2
» » : » » » : . . .	26	3
» » : » » » : . . .	12	4
Εδαγ. Παπαγιαννάκη : Τὰ τρία «Τί»	21	4
Δ. Κ. Παλυβού : Ἡ ψυχολογία τῶν πεπροικισμένων παιδιῶν	174	9
Κ. Πασσάκου : Προσπάθειαι ψυχολογικῆς καὶ Παιδαγωγικῆς παρακολουθήσεως τοῦ μαθητοῦ	195	9
» » : » » » :	243	10
N. Πετρουλάκη : Πηγαὶ καὶ μορφὴ μαθήσεως	28	5
Έλπ. Σταματάκη : Ἡ φιλολογία τῶν παιδιῶν	228	10
Ιω. Χαραλαμπούλου : Τὰ προβλήματα τῆς Ψυχικῆς 'Υγείας τοῦ λαοῦ μας	38	1

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Θ. Γέρον : Educational Strategy for developing Societies τοῦ Adam Curle — Κριτικὴ 'Ανάλυση	90	7
T. Κυριαζοπούλου : Ἡ 'Επέκτασις τῆς διποχρεωτικῆς φοιτήσεως	137	8
Ιω. Καμπανᾶ : 'Επιθεώρηση τοῦ βιβλίου 'Ιω. Κυριαζικίδη : «Εἰσαγωγὴ στὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν»	148	10
K. Κίτσου : 'Ιδρυσις 'Ινστιτούτου τῶν ἐπιστημῶν τῆς ἀγωγῆς	35	5
N. Μπάρκα : "Ἐκθεσις ἀναφερομένη εἰς τὰς ἔργασίας τοῦ ἐν Ἀθήναις συγκληθέντες Διεθνοῦς Συνεδρ. Μαθημ)κῶν	40	6
Αντ. Μπενέκου : 'Επιθεώρηση βιβλίου : 1) 'Έλπ. Σταματάκη : «Ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν ἐνηλίκων» 2) Reiser - Leythman - Frankl - Lefgren : «Μιὰ προσπάθεια συνενώσεως τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως» Μεταφρ. Σχόλια Τρ. Τριανταφύλλου καὶ Γ. Μαραγκούδακη. 3) Δ. Κ. Βακάλη : «Ἡ 'Ενιαία Συγχεντρωτικὴ Διδασκαλία»	95	7
» » : 'Η ἐπιθεώρησις τοῦ βιβλίου N. Πετρουλάκη : «Γενικὴ Διδακτικὴ»	147	8
Γ. Σύδη : Στατιστικὴ περὶ ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως	52	2
Γ. Ζεκάλου : Διεθνῆς ἐκπαιδευτικῆς κίνησις	43	1
Κ. Πασσάκου : Βιβλιοκρισία τοῦ βιβλίου «Ἡ Κρήτη τοπίον, ἀνθρωποι, γεγονότα, θρῦλοι» — Λ. Γ. Πετρίδη .	48	6
T. Τριανταφύλλου : 'Οργάνωσις Σεμιναρίου	56	2

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Κ. I. ANANIAΔΗ

Γεωπόνου - Ἰχθυολόγου
Καθηγητῆ στὴ ΣΕΛΕΤΕ

Κάθε σημείωμα ή άρθρο ποὺ ἀφορᾶ στὴν παιδεία, εἶναι, νομίζω, ἐνδιαφέρον καὶ χρήσιμο — πολὺ περισσότερο δταν αὐτὸ ἀναφέρεται σὲ ἐπιτεύξεις ὅλων μηκῶν χωρῶν, — γιατὶ ἐνῶ ἀπ' τὴν παιδεία ἔξαρταται ἀποκλειστικὰ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδας, τὴν ἔχουμε παραμελήσει σὲ βαθὺ ἐπικίνδυνο.

Δέν ύπάρχει άνθρωπος—«φυσιολογικός» θὰ ἔλεγα—εἴτε αὐτὸς εἶναι γονιὸς εἴτε μαθητής, ή ἔργατης ή ἐπιστήμονας, ποὺ νὰ μὴν ἀναγνωρίζῃ τὴν ἀνάγκη μιᾶς φιλικῆς ἀναμόρφωσης τῆς παιδείας, μιᾶς ἀναπροσαρμογῆς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος πρὸς τὰ σημερινὰ δεδομένα καὶ τὶς πραγματικὲς ἔθνικὲς ἀνάγκες. Κι' αὐτὸς ισχύει σ' δλες σχεδὸν τὶς χῶρες τοῦ κόσμου, ὅπου τὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόβλημα κατέχει τὴν πρώτη θέσι άνάμεσα στ' ἄλλα ζωτικὰ προβλήματα. Είχα πέρυσι τὴν εὐκαιρία νὰ περιοδεύσω ἔνα μεγάλο τμῆμα τῆς Δ. Εὐρώπης καὶ νὰ ἐπισκεφθῶ ἀρκετὲς χῶρες, (Γαλλία, Ἰταλία, Ἰσπανία, Σουηδία, Δανία, Νορβηγία), μὲ τὴν εἰδικὴ ἀποστολὴ νὰ ἐνημερωθῶ πάνω σὲ προβλήματα τῆς γεωργικῆς καὶ ἀλιευτικῆς ἐκπαίδευσης. Αὐτὸς ποὺ παντοῦ διεπίστωσα εἶναι πὼς τὸ κίνημα γιὰ ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισι, παρουσιάζεται σὰν ἔνα κίνημα πίστης ἄλλὰ κι' ἀνησυχίας συγχρόνως. Οὐδέποτε μπροστὰ ἀπ' τὸν πόλεμο ή πίστι στὴ δύναμι τῆς παιδείας ὑπῆρξε πιὸ ἔντονη. Παντοῦ οἱ μεγάλες λαϊκὲς μάζες ἀποβλέπουν σ' αὐτὴν σὰν σὲ μιὰ δύναμι ποὺ θὰ τὶς κάνει ἴκανὲς νὰ πραγματοποιήσουν τὸν πόθο τους γιὰ κοινωνικὴ δικαιοσύνη καὶ καλύτερη ζωή. Οἱ τεράστιες μεταβολὲς στὴν τεχνικὴ καὶ οἰκονομικὴ δργάνωσι τῶν σημερινῶν κρατῶν καὶ ή ἐξ αἰτίας τους γενικὴ τάσις νὰ χρησιμοποιῆται ή ἐκπαίδευσι γιὰ τὴν ἀνύψωσι τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, μὲ τὴν υἱοθέτησι τοῦ ἰδεώδους τῆς «ἐκπαιδευτικῆς ἴσποτητας», ἐπηρεάζουν παντοῦ πολὺ unctional τούς τρόπους Διοίκησης καὶ Ἐκπαίδευσης.

Ή μεγάλη άνάπτυξη ποὺ πήραν οἱ θετικὲς ἐπιστῆμες κι' οἱ τεχνικές, ίδιως μετὰ τὸν II παγκόσμιο πόλεμο, δημιούργησε ἐντελῶς καινούργιες συνθῆκες σ' δῆλους τοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς δραστηριότητος. Οἱ θετικὲς ἐπιστῆμες κι' οἱ τεχνικὲς ἐφαρμογές τους καταλαμβάνουν δόλο καὶ μεγαλύτερο χῶρο στὸν μορφωτικὸ τομέα. Οἱ παραγωγικὲς ἔργασίες (βιομηχανία, γεωργία, ἀλιεία, χειροτεχνικὴ παραγωγὴ κλπ.), ἀπαιτοῦν τὸ προθάδισμα στὴν ἀντίστοιχη κοινωνικὴ ἴεραρχία. Οἱ πιὸ πολλές, ἀν δχι δλες οἱ ἔργασίες, ἀπαιτοῦν προπαρασκευὴ καὶ προετοιμασία. Προϋπόθεσι τῆς ἀνόδου τοῦ θετικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἀνθρώπου, γίνεται ἡ ἀνάπτυξι τῆς παραγωγικότητας. Κι' ἡ ἀνάπτυξι τῆς παραγωγικότητας προϋποθέτει μόρφωσι γιὰ δῆλους. Ή φαγδαία ἐξέλιξι τῆς ἐπιστήμης ἐπιβάλλει ἀρτιώτερη παιδεία.

Καὶ ἡ καινούργια γενηὰ ἔχει ζωτικὴ ἀνάγκη ἀπὸ ἄρτια παιδεία, τόσο ἀνθρωπιστικὴ ὅσο κι' ἐπιστημονική. Ὁχι πρόωρη ἔξειδικευμένη ἐκπαίδευσι ἡ ἀπομνημόνευσι πρακτικῶν κανόνων καὶ συσσώρευσι ἐμπειρικῶν γνώσεων, ἀλλ' ἀρμονικὴ καὶ πλήρη ἀνάπτυξι τῆς φυσικῆς, πνευματικῆς καὶ ηθικῆς προσωπικότητας τοῦ μαθητῆ, μὲ κατάλληλη ἐσωτερικὴ συνύφανσι τῆς γενικῆς καὶ τῆς τεχνικῆς ἐκπαίδευσης, ώστε νὰ προετοιμάζεται κατάλληλα ἡ δικαιολογία καὶ χρήσιμη εἰσοδός του στὴν οἰκονομική, κοινωνική καὶ πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου. Ἡ παληὰ καὶ σκόπιμη διάκρισι μεταξὺ «κλασσικῆς» καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσης, ἀρχισε νὰ χάνῃ τὴ σημασία της. Στὴν πράξι δὲν ὑπάρχουν στεγανὰ χωρίσματα ἀνάμεσά τους.

Ἄλλὰ καὶ κάτι ἀκόμη. Ὁ πόθος γιὰ τὴν εἰρήνη κάνει τὴν παιδεία τὴν κύρια ἔλπιδα τῆς ἀλλαγῆς πρὸς ἓνα καλύτερο μέλλον. Ἡ ἐκπαίδευσι εἶναι τὸ βασικὸ μέσο γιὰ τὴν κινητοποίησι τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων πρὸς διφελος δῆλων τῶν ἀτόμων μιᾶς κοινωνίας καὶ τὴ συνεννόησι τῶν διαφόρων διμάδων καὶ λαῶν σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο.

Τὸ θέμα γιὰ τὴν ἀναμόρφωσι τῆς Παιδείας ἀρχισε μεταπολεμικὰ καὶ στὴν Ἑλλάδα νὰ γίνεται πιὸ τρέλεγον καὶ ζωτικό. Συνθήματα, ὅπως ἡ ἔξαπλωσι τῆς Παιδείας σ' ὅλες τὶς κοινωνικὲς τάξεις, ἡ κατάργησι τῆς γλωσσικῆς ἀναρχίας, ἡ ἄρτια μόρφωσι, ἡ ἀνανέωσι τοῦ σχολικοῦ μας συστήματος κι' ὁ προσανατολισμὸς γιὰ τὴ σπουδάζουσα νεολαία, βρίσκουν περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ ἀπήχησι στὸ λαό. Ἰδιαίτερα δύως ἀρχισε ν' ἀπασχολῇ πολλοὺς τὸ θέμα τῆς ἐκπαίδευσης τῶν ἀγροτῶν ἐπειδὴ ἀπὸ δῆλους σχεδὸν ἀναγνωρίζεται πὼς ἡ μόρφωσι, — γενικὴ καὶ τεχνική, — τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου, θὰ μποροῦσε νὰ παιξῃ θετικὸ κι' ἐποικοδομητικὸ ρόλο στὴν προσπάθεια ἀνύψωσης τοῦ γεωργοοικονομικοῦ ἐπιπέδου τῆς χώρας μας. Ἡ κυβέρνησι ποὺ προῆλθε ἀπὸ τὶς ἐκλογὲς τῆς 3ης Νοεμβρίου, ἔδωσε ἰδιαίτερη ἔμφασι στὴν ἀνάγκη τῆς δημοκρατικοποίησης καὶ προσαρμογῆς τῆς παιδείας μας πρὸς τὴ νέα κοινωνικὴ κατάστασι ποὺ προῆλθε ἀπὸ τὶς βαθιές μεταβολές τῶν τελευταίων χρόνων.

Στὸν κύκλο τοῦ ἐνδιαφέροντός της περιλαμβάνεται κι' ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσι. Ἀν καὶ δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ προτεραιότητα ποὺ θὰ δοθῇ στὴν ἀξιολόγησι τῶν διαφόρων κλάδων τῆς Παιδείας, εἶναι ωστόσο πολὺ πιθανὸν πὼς ἡ κρατικὴ μέριμνα θὰ ἐπεκταθῇ καὶ στὸν τομέα τῆς ἀγροτικῆς ἐκπαίδευσης, ἀδευτηση, μὲ σκοπὸ δχι μόνο τὴ γεωργοτεχνικὴ κατάρτισι τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῶν ἐπαγγελματικῶν του προβλημάτων ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρτιώτερη μόρφωσι τοῦ ἀγροτῆ, σὰν ἀνθρώπου, πολίτη καὶ παραγωγοῦ.

Γιὰ τὴν ταχύτερη κι' οὐσιαστικότερη συμβολὴ τῆς Παιδείας στὴν ἀνάπτυξι τοῦ τόσο πολύπλευρου κι' ἴδιότυπου ἀγροτικοῦ τομέα τῆς χώρας μας, χρειάζεται βέβαια ἡ εἰλικρινής καὶ πρόθυμη συνεργασία τῶν ἀρμοδίων κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, τῆς ΑΤΕ καὶ τῶν γεωργικῶν, ἐπιστημονικῶν κι' ἐπαγγελματικῶν δργανώσεων, βασικὰ δμιοτικά κι' ἴδιαίτερα ἐπιβάλλεται δ συνεχῆς κι ἀρμονικὸς συντονισμὸς τῶν προσπαθειῶν τοῦ Ὅπος γείσι οι Παιδείας καὶ τοῦ Ὅπος Γεωργίας ποὺ ἡ πεῖρα του στὰ πολύμορφα προβλήματα τῶν γεωργ. ἐφαρμογῶν καὶ τῆς γεωργ. ἐκπαίδευσης, εἶναι πολύτιμη κι ἀπαραίτητη γιὰ μιὰ συγχρονισμένη καὶ χρήσιμη μόρφωσι τῶν Ἑλλήνων ἀγροτοπαίδων.

Γιὰ τὴ σημασία ποὺ δίδεται στὸν κλάδο αὐτὸ τῆς ἐκπαίδευσης ἔγραψα σὲ ἄλλα ἀρθρα μου (ΑΓΡΟΤ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΓΡΟΤ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙ). Στὸ ἀρθρο αὐτὸ ἐπιχειρῶ νὰ δώσω μιὰ σύντομη περιγραφὴ τῶν μεθόδων καὶ μέσων μὲ τὰ δποῖα ἀντιμετωπίζεται τὸ πρόβλημα τῆς ἀγροτικῆς ἐκπαίδευσης στὴ Δανία.

Ἡ Ἀγροτ. Οἰκονομία τῆς Δανίας. Ἡ χώρα αὐτή, ποὺ δρέ-

χεται ἀπὸ τὴν Βαλτικὴν Θάλασσα πρὸς Α., τὴν Βόρ. Θάλασσα πρὸς Δ. καὶ τὸ Σκαγεράκη πρὸς Β., ἀποτελεῖται ἀπὸ δυὸ φυσικὰ τμῆματα: 1) τὴν ἡ πειρωτικὴν Δανίαν, ποὺ περιλαμβάνει τὴν Γιούτλανδην καὶ τὸ βορειότερο τμῆμα τοῦ Σλέσβιγκα καὶ 2) τὸ νησιωτικὸν τμῆμα, ποὺ περιλαμβάνει 109 κατωκημένα καὶ 382 ἀκατοίκητα νησιά. Τὰ πιὸ μεγάλα νησιά τῆς Δανίας εἰναι ἡ Ζέλαντ (Zeeland) καὶ ἡ Φιονία (Funen). Ἡ συνολικὴ ἔκτασι τῆς χώρας εἰναι 42.765 τ.χ. Τὸ κλῖμα τῆς Δανίας εἰναι ἥπιο, ἀλλὰ μεταβλητὸ τὴν ἀνοιξιν. Ἡ μέση ἐτησία θερμοκρασία εἰναι 7.4. Τὰ στεγά πρὸς τὴν Βαλτικὴν σκεπάζονται κάθε χρόνο ἀπὸ πάγο. Τὸν Ἰούλιον ἡ μέση θερμοκρασία φθάνει τοὺς 17. Οἱ ἐπικρατέστεροι ἄνεμοι εἰναι οἱ σκάΪ, ξηροί καὶ δρυμητικοί, ποὺ ἔχονται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ σαρώνουν δλόκληρη τὴν χώραν. Οἱ δροχὲς πέφτουν 157 κατὰ μ.δ. μέρες τὸ χρόνο, τὸ ὕψος τους δὲν ξεπερνᾶ τὰ 640 χιλιοστά.

Ἡ Δανία δὲν ἔχει ἀξιόλογες ροές οὔτε μεγάλες λίμνες. Τὰ δάση τῆς καλύπτουν ἔκτασι 3.300 τ.χ. καὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ δένυες (70%), δρῦς καὶ φτελιές. Οἱ κυριώτερες πηγὲς πλούτου εἰναι ἡ Γεωργία καὶ ἡ Κτηνοτροφία. Ἀρκετὰ ὅμως ἀνεπτυγμένες εἰναι ἐπίσης ἡ Ἀλιεία, ἡ Ναυτιλία καὶ ἡ Βιομηχανία. ᩴ Δανία διατηρεῖ μεγάλο ἐμπόριο μὲ τὸ ἔξωτερικὸν κι ἔχει ἀρκετὰ ὑψηλὸν βιοτικὸν ἐπίπεδο. Σπουδαῖο ρόλο στὴν οἰκονομικὴν τῆς ἀνάπτυξιν παῖζουν οἱ συναυτερισμοί.

Παρ’ δὲ ποὺ ἡ Δανία εἰναι πάμπτωχη σὲ καύσιμα καὶ πρῶτες ὕλες, ἔχει ώστόσο ἀναπτύξει ἀξιόλογες βιομηχανίες (σιδήρου, τροφίμων, μετάλλων). Ὑπάρχουν ἀξιόλογα ναυπηγεῖα, κονσερβοποιεῖα, ζυθοποιεῖα, χαρτοποιεῖα, κεραμουργεῖα, ἔργοστάσια χημικῶν καὶ φαρμακευτικῶν προϊόντων, ἀγροτ. μηχανημάτων, κινητήρων ντίζελ, ναυτ. μηχανῶν κ.ἄ. ᩴ ἀξία τῶν βιομηχανοποιημένων προϊόντων τῆς φθάνει τὰ 12 δισεκατ. κορωνῶν. ᩴ παραγωγὴ ἥλεκτρο. ἐνέργειας ξεπερνᾶ τὶς 4 ἑκατομ. κιλοβατῶρες.

Ἡ Ἀλιεία ἀποτελεῖ ἐπίσης ἔναν ἀπὸ τοὺς πιὸ σημαντικοὺς παράγοντες τοῦ Ἐθν. Πλούτου τῆς Δανίας. ᩴ ἀλιευτικὴ παραγωγὴ εἰναι γύρω στοὺς 550.000 τόννους. Ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη εἰναι ἡ Ναυτιλία (σκάφη χωρητικότητος 2.051) 162 τόννων). ᩴ Δανία εἰναι ἀπὸ τὶς περισσότερο ἐμπορικὰ ἀναπτυγμένες χώρες τοῦ κόσμου. Οἱ κύριοι παράγοντες τῆς μεγάλης ἐμπορικῆς τῆς ἀκμῆς εἰναι ὁ γεωργικὸς καὶ κτηνοτροφικὸς τῆς πλοῦτος, ἡ βιομηχανικὴ τῆς ἀνάπτυξιν, τὰ ἀφθονα καὶ σύγχρονα συγκοινωνιακά τῆς μέσα, ἡ κρατικὴ μέριμνα γιὰ αὐξῆσι τῆς παραγωγῆς καὶ βελτίωσι τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας καὶ τὸ δασμολογικὸ σύστημα.

Τὰ κύρια γεωργοκτηνοτροφικὰ προϊόντα τῆς Δανίας εἰναι: τὸ βούτυρο, τὸ κρέας, τὸ λαρδί, τὰ αὐγά, τὸ μπέικον, τὸ τυρί, οἱ πατάτες, τ’ ἄλογα, οἱ ἀγελάδες, τὰ βιζόν, ὁ σανός, τὰ σιτηρά, ἡ βύνη τοῦ κριθαριοῦ καὶ τὸ ούζικυ. Τὰ ἀγροτικὰ προϊόντα ἀντιπροσωπεύουν τὸ 2/3 σχεδὸν τῆς ἀξίας τῶν ἔξαγωγῶν, ἀν καὶ ὁ γεωργ. πληθυσμὸς μόλις φθάνει τὰ 22,5% τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ (4.588.401 κάτοικοι).

Ἡ Δανία εἰναι πρότυπο κράτους μὲ ὑγιαῖ δημόσια οἰκονομικὰ. Σὲ μεγάλο βαθμὸ εἰναι ἀναπτυγμένη ἡ Κοινωνικὴ Πρόνοια. ᩴ ιατρικὴ ἀσφάλεια καλύπτει τὰ 86% τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐπίσης δὲ οἱ κάτοικοι, πάνω ἀπὸ 67 ἔτῶν οἱ ἀνδρες καὶ 62 ἔτῶν οἱ γυναικεῖς, ἔχουν σύνταξι. Τέλος δὲ οἱ ἔργαζόμενοι ἔχουν ἀσφάλισι γιὰ ἀρρώστειες, ἀναπηρίες, ἐγκυμοσύνη, ἀνεργία κλπ. Ἀπ’ τὴν συνολικὴν ἔκτασι τῆς Δανίας (43.042 τ.χ.), 31.000 τ.χ. καταλαμβάνονται ἀπὸ χωράφια καὶ 330 ἀπὸ κήπους μὲ διωροφόρα δένδρα. Στὴ Δανία ἐπικρατεῖ ἡ μικρὴ γεωργικὴ ἴδιοκτησία. Ἀπ’ τὰ 208.000 ἀγροκτήματα, τὰ 80% ἔκμεταλλεύονται ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς κατόχους των. Σχεδὸν τὰ μισὰ ἔχουν ἔκτασι μικρότερη ἀπὸ 100 στρέμματα. ᩴ ἔκμετάλλευσι τοῦ ἐδάφους γίνεται μὲ συγχρονισμένες μεθόδους καὶ τελειότατα

μέσα. Οι δυὸς κυριώτερες πηγὲς εἰσοδήματος γιὰ τὸν δανὸν ἀγρότη εἶναι ἡ ἀγελάδα καὶ ὁ χοῖρος.

Στὴ χώρα αὐτὴ ὑπάρχουν σήμερα 1600 γαλακτοκομεῖα καὶ 75 ἐργοστάσια παρασκευῆς μὲν ἕκακον. Ἀπὸ αὐτῶν, τὰ 1300 γαλακτοκομεῖα καὶ τὰ 61 ἐργοστάσια χοιρινοῦ κρέατος, ἀνήκουν σὲ συνεταιρισμούς.

Ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ κι' ἡ διάθεσις τῶν βιομηχανοποιημένων προϊόντων εἶναι δραματικὴ σὲ καθαρὰ συνεταιριστικὲς βάσεις.

Ἀγροτικὴ ἐκπαίδευσις. Ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις τῆς δανικῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας διφεύλεται κατὰ ἔνα μεγάλο μέρος στὸ εὐρύτατα διαδεδομένο συνεταιριστικὸ πνεῦμα. Πάνω ἀπὸ δύλα δύμως, ἡ τεράστια πρόοδος ποὺ σημειώνεται σ' δλους τοὺς τομεῖς τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, ἀποδίδεται στὴ μόρφωσι τῶν δανῶν ἀγροτῶν ποὺ δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐγγράμματοι ἀλλὰ διαθέτουν κι' ἀρκετὲς πρακτικὲς κι' ἐπιστημονικὲς γνῶσεις τοῦ ἐπαγγέλματός τους. Οἱ ἀναλφάβητοι στὴ χώρα αὐτῇ εἶναι ἄγνωστοι. Τὸ 1962 ἡ στοιχειώδης καὶ μέση ἐκπαίδευσι περιλαμβάνε 3.932 σχολεῖα, ἀπὸ τὰ οποῖα 36 χρατικά, 3.431 δημοτικὰ καὶ κοινοτικὰ καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἴδιωτα. Ἀπὸ αὐτά, 3.239 ἥταν σχολεῖα στοιχειώδης ἐκπαίδευσις μὲ 539.865 μαθητὲς καὶ τὰ ὑπόλοιπα μὲ σημεῖα, μὲ 151.375 μαθητές. Ἡ ἀνώτερη παίδεια περιλαμβάνει ἔνα Γεωπόνικὸ καὶ Κτηνιατρικὸ Κολλέγιο στὴν Κοπεγχάγη μὲ 166 καθηγητὲς καὶ 300 σπουδαστές, 27 Παιδαγωγ. Ἀκαδημίες μὲ 5.700 σπουδαστές, 215 Μεσες ἐμπορ. σχολὲς μὲ 40.000 μαθητές, 29 Γεωργ. σχολεῖα μὲ 2.900 μαθητές, 3 Ναυτικὲς σχολὲς μὲ 480 σπουδαστές, μιὰ Ἀλιευτικὴ σχολὴ μὲ 120 μαθητές, 62 Ἀνώτερες Λαϊκὲς Σχολὲς μὲ 6.500 σπουδαστές, μιὰ Φαρμακευτικὴ Σχολὴ, μιὰ Ὁδοντιατρικὴ, μιὰ Ἀκαδημία Καλῶν Τεχνῶν μὲ 106 καθηγητὲς καὶ 580 σπουδαστές, ἔνα Πολυτεχνεῖο μὲ 213 καθηγητὲς καὶ 2.000 σπουδαστές καὶ δυὸς Πανεπιστήμια, ἔνα στὴν Κοπεγχάγη μὲ 480 καθηγητὲς καὶ 4.800 φοιτητὲς κι' ἔνα στὸ "Αρχοντικὸ" μὲ 220 καθηγητὲς καὶ 1.900 φοιτητές.

Ἡ ἀρτιαπαίδεια κι' ἡ δημιουργικὴ συνεργασία, ποὺ καλλιεργεῖται μὲ φανατισμὸν ἀπὸ τὴν νηπιακὴν ἀκόμη ἡλικία, θεωροῦνται στὴ Δανία τὰ κύρια βάθρα γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ λαοῦ. Γιὰ ν' ἀποκτήσῃ ὁ δανικὸς λαὸς δημοκρατικὴ παιδεία καὶ νὰ φθάσῃ στὸ σημερινὸ πνευματικὸ καὶ οἰκονομικὸ ἐπίπεδο, πάλαιψε σκληρὰ καὶ μὲ συνέπεια τοὺς 2 δλόκληρους αἰῶνες. Τὰ μεγάλα γεγονότα τῆς ἴστορίας τῆς Δανίας, μὲ τὸ ξεσήκωμα τῶν δουλοπαροίκων στὰ 1787 καὶ τὰ ἀπελευθερωτικὰ κινήματα ποὺ ἐπακολούθησαν στὰ τέλη τῶν ναπολεοντείων πολέμων τὸ 1814, ἔγιναν ἀφορμὴ γιὰ νὰ δοθῇ στὴν παιδεία τὸ πρῶτο ξεκίνημα. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν κοινωνικοπελευθερωτικῶν αὐτῶν ἀγώνων ἥταν ν' ἀποκτήσουν οἱ χωρικοὶ τὸ δικαίωμα τοῦ «ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι». Μεγάλο δύμως ἐμπόδιο στὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξι τοῦ πληθυσμοῦ, μὲ σοβαρὲς ἐπιπτώσεις στὴν ἔξελιξι τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας, παρέμεινε γιὰ πολλὰ ἀκόμα χρόνια, ὁ ἀναλφαβητισμὸς κι' ἡ ἔλλειψη στοιχειωδῶν γνῶσεων γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῶν ἐπαγγελματικῶν προβλημάτων.

Δυὸς μεγάλοι ἄνδρες, ὁ N. I. Grundig κι' ὁ Ch. Kold ποὺ ἔκαναν τὴν ἐμφάνισί τους στὸ προσκήνιο τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῆς Δανίας, στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνα, ἔδωσαν τὴν πρώτη σοβαρὴ δύνησι στὴ λαϊκὴ παιδεία. Ὁ πρῶτος, θεολόγος μὲ ἀρκετὲς γνῶσεις στὰ παιδαγωγικά, διεκήρυξε πώς ἡ διδασκαλία στὰ σχολεῖα θᾶπτετε νὰ βασίζεται στὴ χρῆσι τοῦ «ζωντανοῦ λόγου» καὶ